

Cercuri/ Ateliere/ CDȘ-uri

■ *Proiectul Cercuri de lectură* a fost inițiat în 2004 de un grup de 20 de profesori de română ca o alternativă la lectura școlară și cu scopul recuperării cititorilor elevi. Cercurile – forme în care se întâlnesc elevii cu „consilierii” lor și discută liber despre cărți - funcționează ca activități extracurriculare al căror scop este valorificarea lecturii inocente și descoperirea plăcerii de a citi prin recrearea subiectivă a textului. În timp, s-au înființat sute de astfel de cercuri acoperind întreaga țară, s-au oferit programe de formare pentru cei interesați, s-a dezvoltat o componentă „activistă” pentru crearea unui curent de opinie în favoarea lecturii (prin „gale” ale lecturii, deschideri simultane ale cercurilor – de pildă *16 octombrie, ora 16, Săptămâna literației* –, activități dedicate *Zilei lecturii*, concursuri de scriere creativă, *Lecturiade* ale elevilor etc.). Din anul 2008, apare „Revista cercurilor de lectură” care și-a propus atragerea în proiect a învățătorilor, documentariștilor și părinților, precum și deschiderea *Cercurilor...* spre biblioteci, edituri, librării. Toate acestea au avut ca efect constituirea unei rețele naționale a elevilor cititori, dublată de cea a „consilierilor de lectură”, și numeroase activități realizate în parteneriat cu mari grupuri de librării, edituri și biblioteci.

■ Din anul al doilea, proiectul a dezvoltat și o componentă de cercetare didactică cu obiective, teme, etape, evaluări, corecturi și reluarea ciclului. În momentul de față, *Cercuri de lectură* este cel mai coerent și

de durată proiect de acest fel din România. Rezultatele cercetărilor empirice s-au concretizat în sute de articole și comunicări, în lucrări de masterat sau pentru obținerea gradelor didactice și, mai ales, în cele trei *Lecturiade* (2005, 2007, 2009) – cărți narative de didactica lecturii. În mod firesc, cercetarea s-a pliat pe activitățile concrete desfășurate în *comunitățile de interpretare* care sunt cercurile. Dacă în primele *Lecturiade* interesul s-a concentrat pe justificarea lecturii ca act în comunitate, pe forme de organizare a cercurilor (unde și când citim?), pe liste de cărți (ce citim?) și pe strategii de seducere a cititorului, începând cu *Lecturiada 3* interesul s-a mutat pe cel de-al doilea termen – interpretarea: de ce citim? despre ce îmi vorbește mie cartea? despre ce vorbește celuilalt cartea? Complexitatea temei a presupus formularea mai clară a obiectivelor, urmărirea lor mai riguroasă pe o durată bine determinată cu măsurarea calitativă a efectului. Urmarea a fost apariția unor noi forme de organizare, aflate la granița dintre cercuri și ateliere.

■ În 2006, a apărut nevoia unui program de formare care să clarifice statutul și structura atelierelor de lectură/scriere. O primă tentativă de formare *online* s-a făcut în anul școlar 2010-2011. S-a reluat în acest an școlar o dată cu crearea unei platforme mai bine articulate. În februarie 2012, a fost lansat programul cu scopul explicit al promovării atelierelor nu numai ca activități extracurriculare, ci și ca CDȘ-uri. Formarea *Ateliere de lectură/de scriere*, cu durata de șase luni, este structurată în trei module: un cadru teoretic justificativ care le pune în relație cu specificul lecturii în cercuri și cu competențele urmărite prin orele de la clasă, o activitate practică prin care se experimentează și, în sfârșit, conceperea unei programe pentru un atelier fie ca CDȘ, fie ca activitate extracurriculară

■ Curriculumul la Decizia Școlii a fost introdus ca parte a Curriculumului Național în 1998. Primite cu entuziasm ca expresie a modernizării învățământului, opționalele și-au îndeplinit numai parțial rolul. Disfuncționalitățile s-au datorat chiar de la început politicilor educaționale care au redus de la an la an numărul de ore, precum și politici școlilor care au folosit orele de CDȘ pentru completarea normelor didactice, opționalul făcându-se formal sau repetând trunchiul comun. Dincolo de aceste disfuncționalități, acolo unde totuși s-au făcut respectând spiritul legii, opționalele și-au dovedit eficiența, asigurând pentru profesori și elevi posibilitatea de a concepe și de a urma parcursuri individuale. Noua *Lege a educației* repune problema opționalelor aproape în aceiași termeni ca în 1998. Ponderele disciplinelor opționale în Curriculumul Național este de 20% în gimnaziu și de 30% în liceu. Important este, însă, ca prevederile *Legii* să se respecte în practică pentru corectarea disfuncționalităților semnalate.

■ Locul atelierelor în Curriculumul la Decizia Școlii depinde de fiecare dintre noi, de măsura în care sensibilizăm conducerea școlii, părinții și elevii față de nevoia unor opționale tip ateliere de lectură și scriere, nu neapărat numai de scriere creativă sau de interpretare a textului literar, ci și de lectură și scriere ca procese critice și mijloace de învățare. Există acum un context favorabil – reacția întregii societăți față de insuccesele elevilor români la testările PISA prin care se măsoară competențele de lectură, matematică și științe ale adolescenților. Atelierele, activități eminamente practice, pot fi un cadru adecvat pentru ameliorarea și dezvoltarea competențelor de lectură și scriere ale elevilor.

Monica Onojescu